

ABSTRAKT

Úvod: *Diabetes mellitus* 1. typu je multifaktoriálne autoimunitné ochorenie spôsobené postupnou deštrukciou beta buniek Langerhansových ostrovčekov pankreasu. Z genetického hľadiska tvoria podstatnú časť predispozície (40 – 50%) gény HLA II. triedy, ktorých molekuly prezentujú exogénne peptidy CD4+ T lymfocytom. Faktory prostredia hrajú taktiež dôležitú úlohu v etiopatogenéze T1DM. Jedným zo spôsobov komunikácie prostredia s genotypom je epigenetická regulácia vo forme metylácie DNA. Stupeň metylácie v regulačných oblastiach týchto génov môže výrazne ovplyvňovať úroveň expresie.

Cieľ: Cieľom diplomovej práce bolo určiť metylačný stav jednotlivých alel *HLA-DQB1* u pacientov s *diabetes mellitus* 1. typu a stanoviť ich expresiu.

Metódy: Pacientom bol určený genotyp HLA II. triedy (*HLA-DRB1*, *HLA-DQA1*, *HLA-DQB1*) pomocou sekvenčne špecifických primerov. DNA bola ošetrená bisulfitom a amplifikovaná regulačná oblasť génu *HLA-DQB1* a zaklonovaná do baktérií *E.coli* DH5 α /XL1-Blue. Po overení boli pozitívne klony zaslané na sekvenáciu a výsledky podrobené analýze. RNA bola prepísaná do cDNA pomocou reverznej transkripcie a úroveň expresie bola určená pomocou kvantitatívnej PCR.

Výsledky: Štatisticky významné rozdiely boli nájdené v celkovej metylácii alel *DQB1**0201 a *0302 v úseku B. V jednotlivých metylačných miestach bol preukázaný rozdiel medzi alelami *DQB1**0201 a *0302 v pozícii 1894, 2179, 2200, 2302 a 2304 v úseku exónu 2 – intrónu 2 (úsek B). V pozícii 2179, 2200, 2302 a 2304 bola viac metylovaná alela *DQB1**0302, zatiaľ čo v pozícii 1894 bola kompletne metylovaná alela *DQB1**0201. Štatisticky významný rozdiel v úrovni expresie bol nájdený medzi alelami *DQB1* *0202 a *0501(*0501 exprimovaná viac), *0301 a *0302 (*0301 exprimovaná viac), *DQB1**0302 a *0501(*0501 exprimovaná viac).

Kľúčové slová: *diabetes mellitus* 1. typu, epigenetický, HLA II. triedy, *HLA DQB1*